

Література

1. Аграрна реформа в Україні / П.І. Гайдучкий, П.Т. Саблук, Ю.О. Лупенко та ін. / за ред. П.І. Гайдучького. – К. : Вид-во ННЦ ІАЕ, 2005. – 424 с.
2. Белебеха І.О. Управління розвитком сільських територій на регіональному рівні / І.О. Белебеха, В.В. Бакум // Економіка АПК : міжнар. наук.-виробн. журнал. – 2006. – № 11. – С. 118-124.
3. Вдовиченко М.Х. Соціально-економічний розвиток села / М.Х. Вдовиченко, М.К. Орлатий. – К. : Вид-во "Урожай", 1989. – 152 с.
4. Кириленко І.Г. Трансформація соціально-економічних перетворень у сільському господарстві України: проблеми, перспективи / І.Г. Кириленко. – К. : ННЦ "Ін-т аграрної економіки", 2005. – 452 с.
5. Малік М.Й. До питання сталого розвитку сільських територій / М.Й. Малік // Економіка АПК : міжнар. наук.-виробн. журнал. – 2008. – № 5. – С. 51-55.
6. Несільськогосподарська зайнятість в сільській місцевості України / Ін-т Економічних Досліджень та Політичних Консультаций в Україні. – 2006. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.ier.kiev.ua>.
7. Прокопа І.В. Соціальні аспекти розвитку сільських територій // Соціально-економічні проблеми розвитку українського села і сільських територій : матер. сьомих річних зборів Всеукраїнського конгресу вчених економістів-аграрників / І.В. Прокопа. – К., 2005. – С. 94-99.
8. Рябоконь В.П. Українське село: стан і перспективи / В.П. Рябоконь // Економіка АПК : міжнар. наук.-виробн. журнал. – 2006. – № 12. – С. 137-140.
9. Саблук П.Т. Реформування соціальної сфери села: організаційно-методичні засади / П.Т. Саблук. – К. : УААН ННЦ "Ін-т аграрної економіки, 2000. – 475 с.

Важинский Ф.А., Гаврилко П.П., Лалакулич М.Ю. Перспективные направления развития сельских территорий Карпатского региона

Рассмотрены основные проблемы и предложены мероприятия по стимулированию несельскохозяйственной занятости. Определено, что одним из актуальных видов несельскохозяйственной занятости сельского населения есть сельский туризм; эффективным ресурсом развития сельских территорий является социальное партнерство. Очерчены основные направления развития сельских территорий.

Ключевые слова: сельские территории, несельскохозяйственная занятость, сельский туризм, социальное партнерство.

Vazhynskiy F.A., Havrylko P.P., Lalakulych M.Yu. Perspective directions of development of rural territories of region of Carpathians

In the article basic problems are considered and measures are offered on stimulation of nonfarm employment. Certainly, that one of actual types of nonfarm employment of rural population there is rural tourism; the effective resource of development of rural territories is social partnership. Basic directions of development of rural territories are outlined.

Keywords: rural territories, nonfarm employment, rural tourism, social partnership.

УДК 657.22:630

**Проф. Т.Г. Васильців, д-р екон. наук;
магістрант М.В. Марчишак – Львівська КА**

ПРИБУТОК ПІДПРИЄМСТВА: ОСОБЛИВОСТІ ЙОГО ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ У РИНКОВИХ УМОВАХ

Визначено основні підходи до визначення поняття "прибуток підприємства", перелічено та описано функції прибутку підприємства, здійснено детальний аналіз складових прибутку підприємства; обґрунтовано необхідність та визначено напрями підвищення рівня прибутку підприємства; наведено практичне відображення результатів доходу і прибутку підприємства.

Ключові слова: прибуток підприємства, функції прибутку, види прибутку, розподіл і використання прибутку.

Вступ. Становлення ринкової економіки, посилення конкуренції передбачає перехід до активної самостійної комерційної діяльності юридичних і фізичних осіб. Істотною особливістю господарювання не пост трансформційному етапі розвитку економіки України є спрямованість на забезпечення раціонального ведення господарства в умовах дефіцитності ресурсів з оптимальними витратами, підвищенням ефективності діяльності та забезпечення сталого розвитку тощо. Критерієм ефективності зазначеного, очевидно, є досягти, рівень і динаміка прибутку.

Основні результати дослідження. Поняття "прибуток підприємства" вивчали такі науковці, як: Л.М. Поддєрьогін, проф. М. Павлишенко, А. Мазаракі, Є. Іщенко, В. Осипов.

Виклад основного матеріалу. Загалом, прибуток як економічний показник – це різниця між ціною реалізації та собівартістю продукції (товарів, послуг), між обсягом отриманого виторгу та сумою витрат на її виробництво та реалізацію. Прибуток характеризує кінцевий результат діяльності підприємства. Його одержання є обов'язковою умовою розширеного відтворення на підприємстві, забезпечення його самофінансування і зміцнення конкурентоздатності на ринку.

Крім того, відомо, що прибуток виконує низку функцій, таких як:

1. Оціночна (прибуток підприємства використовують як оціночний показник, що характеризує ефект його господарської діяльності. Використання цієї функції повною мірою можливе тільки в умовах ринкової економіки, яка передбачає свободу встановлення цін, свободу вибору поставальника і покупця).
2. Розподільна (її зміст полягає в тому, що прибуток використовують як інструмент розподілу чистого доходу суспільства на частину, що акумулюється в бюджетах різних рівнів та залишається в розпорядженні підприємства).
3. Стимулятивна (виконання цієї функції визначається тим, що прибуток є джерелом формування різних фондів стимулювання (фонд заходження, фонд виробничого та соціального розвитку, фонд виплати дивідендів, пайовий фонд абощо)).

Прибуток, як економічний показник, дає змогу поєднувати економічні інтереси держави, підприємства як суб'єкта господарювання, персоналу і власника підприємства. Вирішення цього завдання насамперед пов'язане з пропорціями у розподілі та використанні прибутку. З метою аналізу та забезпечення ефективного управління формуванням прибутку доцільно диференціюють такі види прибутку підприємства:

- Маржинальний прибуток – це різниця між чистим доходом підприємства та змінними витратами, пов'язаними з виробництвом реалізованої продукції (виконаних робіт, наданих послуг). Він є джерелом покриття всіх постійних витрат підприємства.
- Валовий прибуток, що обчислюється як різниця між чистим доходом підприємства та виробничою собівартістю реалізованої продукції, яка, крім змінних витрат, охоплює ще й накладні виробничі витрати (амортизацію виробничого обладнання, опалення приміщення виробничого цеху).

- Операційний прибуток, або прибуток від операційної діяльності підприємства, що є різницею між валовим прибутком та постійними витратами підприємства, пов'язаними з його операційною діяльністю у звітному періоді.
- Прибуток від звичайної діяльності до оподаткування – визначають як алгебраїчну суму загального прибутку від операційної діяльності (який підприємство отримало від реалізації продукції, робіт, послуг) та доходів і витрат від іншої діяльності.
- Прибуток від звичайної діяльності підприємства визначають як різницю між прибутком від звичайної діяльності до оподаткування та сумою податку з прибутку.
- Чистий прибуток підприємства як алгебраїчна сума прибутку від звичайної діяльності, доходу, витрат та податку з прибутку від надзвичайної діяльності.

Отже, загальний прибуток підприємства складається з прибутку, отриманого підприємством від звичайної діяльності та від надзвичайних подій. Прибуток від звичайної діяльності становить близько 95 % від загальної суми отриманого підприємством прибутку. Більша частка прибутку від звичайної діяльності припадає на прибуток від операційної діяльності, зокрема від здійснення основної діяльності (реалізації продукції, робіт, послуг). Прибуток від іншої операційної діяльності складається з прибутку від реалізації оборотних активів (запасів сировини, матеріалів, напівфабрикатів, залишків незавершеного виробництва тощо), реалізації іноземної валюти, якою підприємство володіє з метою забезпечення операційної діяльності (наприклад, імпортування сировини, комплектуючих), прибутку від операційної оренди та інших операцій підприємства, що не належать до фінансової або інвестиційної діяльності.

Важливе місце у фінансовій політиці підприємства посідає розподіл та використання прибутку як основного джерела фінансування його інвестиційних потреб і задоволення економічних інтересів власників. Зауважимо, що основними принципами розподілу прибутку є такі:

- прибуток, отриманий підприємством внаслідок його господарської діяльності, розподіляється між державою та підприємством як суб'єктом господарювання; частка прибутку, що надходить до держави, визначають встановленими законодавством ставками податку;
- визначення напрямів використання прибутку, що залишається у розпорядженні підприємства, знаходиться у його компетенції.

На рис. 1 подано схему напрямів можливого використання прибутку, що залишається в розпорядженні підприємства після сплати податків.

Рис. 1. Напрями розподілу чистого прибутку підприємства [2, с. 63]

Фонд розвитку виробництва є власним джерелом підприємства, що застосовується для фінансування витрат, пов'язаних зі зростанням виробництва, технічним переозброєнням, вдосконаленням технології виробництва та інших потреб, що забезпечують розвиток та зміцнення матеріально-технічної бази підприємства. Формування власного резервного (страхового) фонду здійснюється на випадок різкого погіршення фінансового становища внаслідок тимчасової зміни ринкової кон'юнктури, стихійних лих тощо.

Чистий прибуток також є джерелом виплат доходів засновникам (власникам) підприємства, а для акціонерних підприємств – виплат дивідендів акціонерам. Для практичного відображення результатів наведених вище теоретичних узагальнень проаналізуємо показники прибутку ПП "Агро-Січ", що здійснює діяльність з роздрібною і оптовою торгівлю автомобільними деталями та розташоване у Львівській обл. (табл.).

Табл. Дохід і прибуток ПП "Агро-Січ" у 2008-2010 рр., тис. грн.

Показники	Роки			Абсолютне відхилення		
	2008	2009	2010	2009/2008	2010/2009	2010/2008
Чистий дохід	2645,2	2847,1	3201,15	201,9	354,05	555,95
Валовий прибуток	594,0	718,6	746,14	124,6	27,54	152,14
Операційний прибуток	63,9	76,1	114,14	12,2	38,04	50,24
Чистий прибуток	34,0	42,3	71,20	8,3	28,9	37,2

Отже, сума валового прибутку підприємства у 2009 р. зросла відносно 2008 р. на 124,6 тис. грн. У 2010 р. він становив уже 746,14 тис. грн, що на 152,14 тис. грн більше, ніж у 2008 р. Операційний прибуток також має тенденцію до зростання – у 2010 р. він становив 114,14 тис. грн, що на 38,04 тис. грн більше за 2009 р. і на 50,24 тис. грн. вище за 2008 р. Відтак, є підстави стверджувати, що підприємство працює ефективно і його прибутки щороку зростають (рис. 2).

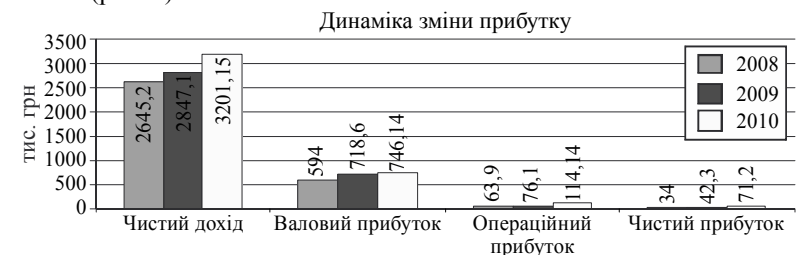

Рис. 2. Прибуток ПП "Агро-Січ" у 2008-2010 рр.

Висновки. Найважливішим результатуючим показником ефективності господарювання підприємства є прибуток, в якому відображаються результати діяльності. Від розміру отриманого прибутку залежить поповнення фондів, матеріальне заохочення працівників, сплата податків. Наявність прибутку свідчить про те, що витрати підприємства покриваються його доходами, передусім від реалізації товарів і надання послуг. Тому важливим критерієм конкурентоспроможності підприємства є його обсяги діяльності, прибуток, як кінцевий результат господарювання, співвідношення розмірів доходів і витрат на здійснення фінансово-господарської діяльності підприємства.

Втім, розмір одержаного прибутку залежить від ціни реалізації і закупівлі товарів, кількості проданих товарів, різниці між доходами, витратами обігу і витратами від іншої діяльності. Вивчення дії цих факторів та їх прогнозування дає змогу забезпечити отримання планового цільового прибутку підприємства.

Література

1. Іщенко С.П. Прибуток як критерій ефективності функціонування підприємства // С.П. Іщенко // Економіст, серпень. – 2005. – № 8. – С. 12-14.
2. Покропивний С.Ф. Економіка підприємства : навч.-метод. посібн. [для самост. вивч. дисц.] / Г.О. Швиданенко, С.Ф. Покропивний, С.М. Клименко та ін. – К. : Вид-во КНЕУ, 2000. – 248 с.
3. Турило А.М. Фінансово-економічні аспекти оцінки результатів і ефективності діяльності підприємства / А.М. Турило, О.А. Зінченко // Фінанси України : журнал. – 2008. – № 8. – С. 35-45.
4. Шило В.П. Аналіз фінансового стану виробничої та комерційної діяльності підприємства : навч. посібн. / В.П. Шило, Н.І. Верхоблядова, С.Б. Ільїна та ін. – К. : Вид-во "Кондор", 2005. – 240 с.

Васильцив Т.Г., Марчишак М.В. Прибыль предприятия: особенности его формирования и использования в рыночных условиях

Определены основные подходы к определению понятия "прибыль предприятия", перечислены и описаны функции прибыли предприятия, осуществлен детальный анализ составляющих прибыли предприятия; обоснована необходимость и определены направления повышения уровня прибыли предприятия; приведено практическое отражение результатов дохода и прибыли предприятия.

Ключевые слова: прибыль предприятия, функции прибыли, виды прибыли, распределение и использование прибыли.

Vasylytsiv T.G., Marchishak M.V. Profits of an enterprise: characteristics of its formation and use in market conditions

In the article the main approaches to the definition of "profits" are listed and described the functions of profits, made a detailed analysis of the components of profits, the necessity and defined areas of increasing profits, are the practical results reflect income and profits.

Keywords: income tax, profit function, types of income, distribution and use of profits.

УДК 330.322.1

Доц. Л.Й. Гнилянська, канд. екон. наук –
НУ "Львівська політехніка"

УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМИ ПРОЕКТАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Викладено основні теоретичні питання щодо інноваційного проекту. Розкрито сутність інноваційного проекту у господарському процесі підприємства. Розглянуто процес формування інноваційного проекту. Звернено увагу на систему управління ними.

Ключові слова: інноваційний проект, система управління інноваційним проектом

Постановка проблеми. Основою інноваційного менеджменту є реальне інвестування. Процес реального інвестування ґрунтується на створенні та реалізації інноваційних проектів.

Аналіз останніх досліджень і результатів. Останніми роками у вітчизняних та зарубіжних джерелах зростає кількість публікацій стосовно інноваційної діяльності. Внесок у розвиток теоретичних положень у галузі інноваційної діяльності здійснено у роботах М. Портера, П. Друкера, Д. Тіда, Д. Бессанта, К. Павітта, Ю. Морозова. Практичний досвід застосування окремих складових інноваційної діяльності в Україні відображений у роботах вітчизняних авторів, серед яких А. Пересада [5], О. Лапко, Д. Черваньов, Л. Нейкова [1-7], Н. Чухрай [8].

Постановка цілей. На підставі вивчених теоретичних положень і практичного досвіду в роботі поставлено за мету визначити можливості управління інноваційними проектами на підприємстві.

Виклад основного матеріалу. Згідно з Законом України "Про інноваційну діяльність" [3], інноваційний проект – це комплект документів, що визначає процедуру і комплекс усіх необхідних заходів (зокрема інвестиційних) щодо створення і реалізації інноваційного продукту і (або) інноваційної продукції. Інноваційні проекти, згідно з поділом інноваційних продуктів, за ступенем завершеності досліджень і характеру результату науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт класифікують на:

- інноваційні проекти, пов'язані з просуванням готового інноваційного продукту;
- інноваційні проекти з незавершеною стадією впровадження;
- інноваційні проекти з незавершеною стадією дослідно-конструкторських робіт;
- інноваційні проекти з незавершеною стадією науково-дослідних робіт;
- інноваційні проекти з незавершеною стадією пошукових досліджень;
- вдосконалений продукт чи технологію;
- новий продукт чи технологію.

Для успішної реалізації інноваційних проектів на підприємстві варто налагодити систему управління проектами, яка передбачає створення необхідних організаційних, технічних, інформаційних, комунікаційних програмних та інших умов щодо створення ефективної роботи управлінського персоналу проекту і реалізації проектів [4]. Система управління проектами охоплює три блоки: процес управління; суб'єкти управління, тобто активних учасників проекту; об'єкти управління – форми вкладення інвестицій.

Основні учасники проекту, які взаємодіють під час вироблення та ухвалення управлінських рішень: управлінський апарат замовника проекту, що охоплює всі необхідні підрозділи та організації, що виконують ролі замовника (замовник, інвестори, менеджер програми та проекту); основні розроблювачі, проектувальники, підрядники (чи субпідрядники, якщо команда проекту – це основний підрядник), ліцензіар (власник ліцензій і "ноу-хау"); члени команди проекту: група управління портфелем проектів, інженер проекту, адміністратор за контрактами, контролер, бухгалтер проекту, координатор з виробництва та закупівлі, менеджер з введення в експлуатацію, ключові керівники та спеціалісти, економіст проекту (співробітник компанії чи сторонній консультант, що здійснює аналіз фінансових, маркетингових, виробничих аспектів проекту), консультанти (наукові, фінансові, технічні, консультанти з питань страхування та маркетингу, радники з юридичних питань тощо), зацікавлені особи. Зацікавлені особи (стейкхолдери) – це фізичні та юридичні